

Poutní místo Sv. Hostýn

Zděchovjané

Grafika v zámku Vizovice

Lisované sklo fy Reich

Rys ostrovid v Beskydech

Přehlídka Interfotoklub

Salonní samotář

akad. malíř František Podešva

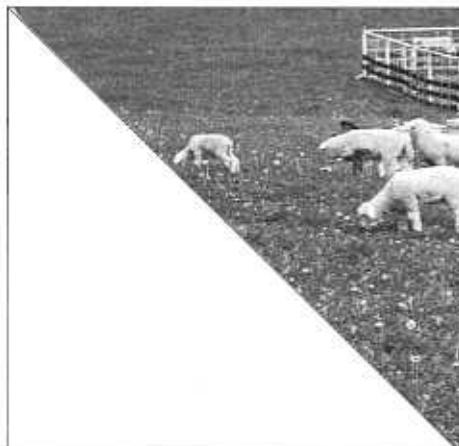
Hry s muzejními můzami

Farmaření na Valašsku

Soubor Vsacan šedesátiletý

Rozhovor s Jiřím Pardubou

V ateliéru Pavel Drda

10

květen
2003/1

Valašsko

Siegmar Geiselberger

Už asi deset let sbírám lisované sklo. Zpočátku pouze proto, že lahodilo mému pohledu, dalším důvodem byla skutečnost, že jsem je mohl každodenně používat. První sklenice s pestře vymalovaným a pozlaceným hroznem pochází zcela jistě z Čech. Další sklenice z čirého skla je zdobena množstvím malých blýskavých čoček a také matovaným erbem, v němž je umístěna hlava „čerta“. Kolem obrysu této sklenice a na okrajích erbu jsou zbytky zlaté linky.

Začal jsem pátrat po tom, kde byly tyto sklenice vyrobeny. První kroky vedly do Muzea skla v Pasově, SRN, které sice vlastní pouze malou sbírku lisovaného skla, ale sklenice s „čertem“ a mimo to i velký džbán se stejnými čočkami, jaké byly i na výše zmínované skleničce, jsou součástí této sbírky. (Tento motiv se nazývá „1000 očí“.) Vše ukazovalo na to, že sklenice pochází z Čech. Protože v Muzeu skla v Pasově sbírají pouze české sklo, tak jsem o tom zpočátku vůbec nepochyboval. Toto zjištění bylo také časťe potvrzeno díky knize o lisovaném sklu od Christiane Sellner: „Glas in der Vervielfältigung“ (1986), která se jako jedna z mála zabývá lisovaným sklem. Christiane Sellner však také upozorňovala na to, že tyto sklářské výrobky mohou pocházet z města St. Louis v Lotrinsku, které bylo od roku 1871 do roku 1918 součástí Německa. Jen o něco později jsem objevil v doktorandské práci dr. Manfreda Franka „Pressglas im östlichen Frankreich, im

deutsch-französischen Grenzraum und im Rheingebiet“ (1990) informaci o prokazatelné výrobě lisovaného skla ve slavné sklářské huti Saint Louis v Lotrinsku v období kolem roku 1870.

Časem se mi dostaly do rukou i další sklenice, které byly podobné sklenici s dekorem „čerta“, například sklenice s dekorem „krále“, „královny“, „hradní paní“ atd. Tyto sklenice se odlišovaly především svou masivností a barvou, protože byly zbarveny do běla, zatímco ostatní sklenice mají spíše zelenohnědý nádech. V knize vzorů skla St. Louis 1890 byly zaznamenány pouze sklenice s dekorem satyra (= čert), maskarona, zvířat (kozel, kocour), zatímco sklenice s dekorem krále atd. zde nebyly uvedeny. Bylo tedy pravděpodobné, že tyto sklenice s lehkým barevným nádechem byly skutečně vyrobeny v Čechách. Jedna sklenice, patřící známému sběrateli, byla vyrobena z modrého skla a byla zakoupena v Čechách. Nikdo ale bohužel neznal výrobce. Teprve v muzeu ve Valašském Meziříčí jsem při návštěvě depozitářů objevil sklenice, které odpovídaly sklenicím z mé sbírky. K svému překvapení jsem zjistil, že byly vyrobeny v krásenské sklářské huti Samuela Reicha & Co! Ale i zde chybely konkrétní důkazy ve formě kreseb v knize vzorů.

Do té doby mi byla sklárna Samuelu Reicha & Co. jen málo známá. Správatelem sběratel z Vídne našel speciální Ceník č. 3, Lisované sklo, s několika stranami z

roku 1923. Zde byla také v tabulce č. 2 pivní flétna č. 4373 se vzorkem „1000 očí“. Abych se o tom dozvěděl více, vyhledal jsem katalog výstavy lisovaného skla, která se konala v roce 1972 v Gottwaldově (dnes opět Zlín), organi-

zovaná dr. Alenou Adlerovou a dr. Dušanem Šindelářem. V tomto katalogu bylo zobrazeno větší množství skla s označením „Sklárny S. Reich, Morava, Karolinka“ nebo také jen „Karolinka“ nebo „Čechy nebo Morava“.

Pohár, hlava satyra v erbu, matováno, vzor „1000 očí“, zbytky pozlacení, čiré sklo, výška 16,6 – 17,2 cm, průměr 8,5 cm, sbírka Geiselberger, pravděpodobně Samuel Reich & Co., okolo roku 1880, bez značky, sv. Sellner 1986, katalogové č. 120, kříštal sklenice s lehkým žlutým nádechem ve srovnání s kat. č. 119, také o něco horší kvalita skla a laku, výška 17 cm, pravděpodobně nevyrobeno v St. Louis, okolo roku 1870, bez značky, Hornické a průmyslové muzeum Theuer

Pohár, „divka s kloboukem“ v erbu, matováno, zbytky pozlacení, čiré sklo se zletelným hnědým nádechem, výška 16,8 cm, průměr 7,8 cm, sbírka Geiselberger a Billek, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1880, bez značky, viz Sellner 1986, kat. č. 123 pohár s jinou, kříštal, výška 16,7 cm, St. Louis (?), 4. čtvrtina 19. století, bez značky, sbírka Reidel

Pohár, „král Gambrinus“ v erbu, matováno, čiré sklo bez zbarvení, výška 17 cm, průměr 7,8 cm, sbírka Geiselberger a Billek, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1880, bez značky, sv. Sellner 1986, kat. č. 122, pohár s dívčí hlavou (šlechticna), kříštal, výška 16,7 cm, St. Louis (?), 4. čtvrtina 19. století, bez značky, sbírka Reidel

Kniha vzorů Cristalleries de St. Louis par Lemberg (1870), str. 326, soubor lisovaných pivních sklenic „satyr“, číslo 1542-1545, s perlami a dekorem satyrovy hlavy, Franke 1990, obr. 475, soubor lisovaných pivních sklenic

Velký džbán, „dívka s čepcem“ v erbě, matováno, čiré sklo s lehkým hnědým nádechem, foukané do formy a dále již tradičně zpracován, ucho připojeno (přilepeno) za lepatu, výška 30 cm, průměr 15,5 cm, sbírka Geiselberger, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1880, bez značky, sv. Adlerová 1972, kat. č. 98

Katalog výstavy České lisované sklo, Gotwaldov 1972

Sklářské výrobky se značkou „rytíř“ a bez ní

Další hádanka: většina sběratelů našly v období okolo roku 1980 především v Berlíně čiré sklářské výrobky s velmi výrazným dekorem „meandru a rozet“. Meandry sestávají z řad dvou bodů. Mnohé z těchto sklářských výrobků měly vylisovanou značku „Ritter mit einer Keule“ (rytíř s kyjem). Tato značka byla vylisována do středu talíře na místě rosety. U některých talířů však tato značka chybí. Dospod byly nacházeny pouze bezbarvé sklářské výrobky s touto značkou, ne však modré. Tepřve v roce 2000 mohla být tato hádanka, kdo používal značku „rytíř“, vyřešena. Byla to firma Bratří Streitů z Berlina!

Ještě jedna hádanka: dekor „meandru a rozet“ byl užit také v talířích a pohárcích, které byly buď čiré nebo chrupové modré barvy a byly vyráběny na počest císaře Františka Josefa I. a jeho syna, arcivévody Rudolfa

Talíř na máslo s rozetami, nápis lečkováním písmem: „Naš denní chléb dej nám dnes“, světlemodré sklo, výška 4,5 cm, průměr 23 cm, sbírka Geiselberger a Billek, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1880, bez značky

okolo roku 1888 a 1898. Tyto výrobky zcela jistě nebyly vyráběny v Berlíně! Tyto sklářské výrobky musely být vyráběny v Čechách nebo na Moravě. Tepřve katalog, vydaný u příležitosti výstavy České lisované sklo, konečně přinesl spolehlivý důkaz o tom, že toto sklo pocházelo ze sklařny v Karolince nebo od firmy S. Reich. Tenkrát jsem ještě nevěděl, že tyto dva pro mě zcela rozdílné pojmy spolu souvisí.

Dóza na máslo s meandry a rozetami, světlemodré sklo, výška 4 + 4,7 cm, šířka 15 cm, sbírka Geiselberger, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1880, bez značky, velmi podobná doze na máslo „Berlin“, č. 3469, průměr 16 cm. Kniha vzorů Streit 1913, tabulka č. 2, dozy na máslo a na sýr, světlé bílé, lisované

Misková část dózy

K svému velkému překvapení jsem v katalogu „České lisované sklo“ našel také misu s dělenými stěnami zdobenou dekorem „meandru a rozet“, vyrobenou pravděpodobně ve sklařnách S. Reich, Morava, 1880-1890, kterou jsem již dříve znal z knihy vzoru 1913 sklařky Hoseny bratří Streitů v Berlíně. Zde byla uvedena jako miska s dekorem „Berlin“, č. 27.

Tato německá firma však koupila první vlastní sklářskou hut až roku 1906. To znamená, že do roku 1906 pouze obchodovala ze sklem, vyrobeným v jiných sklařských hutiach. Roku 1888 byl vůbec poprvé firmou bratří Streitů u obvodového soudu v Berlíně přihlášen dekor „derby“. Firma S. Reich, Berlin, zaregistrovala poprvé roku 1879 osvětlovací sklo jako vzor u

obvodového soudu v Berlíně. Z průzkumu dvou sběratelů vyplynulo, že podnikatel Streit měl své sídlo od roku 1879 v Berlíně na Alexandrienenstraße 22 a pobočka firmy podnikatele Samuela Reicha & Co. byla od roku 1874 umístěna rovněž na Alexandrienenstraße 22. Je tedy možné, že sklařna S. Reich & Co. mohla vyrábět lisované sklo pro obchod se sklem bratří Streitů až do té doby, než si firma bratří Streitů zakoupila vlastní sklařnu v Hoseně.

Hluboká miska na kompot, dělená do tří částí, zoubkováný okraj, granulovaný meandr, rozety, průměr 33 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., 1880 - 1890, viz Adlerová 1972, kat. č. 88, obr. 18, miska na kompot hluboká, dělená do tří částí, zoubkováný okraj, na pláště granulovaný meandr, ve dne a kolem obovodu rozetky, asi Reichovy sklařny, Morava, soukromé vlastnictví, Praha

Miska č. 27, „Berlin“, kulatá třídielná, průměr 210 mm. Kniha vzorů Bratří Streitů, Berlin/Hosen 1913, tabulka č. 6, kompotové a salátové misky, čirá, lisovaná

Císařské talíře s rozetami

S pomocí jiných sběratelů se mi mezičít podařilo objevit celou řadu sklářských výrobků, které měly určitou podobnost se známými „císařskými“ talíři a podle Adlerové 1972, kat. č. 70 a kat. č. 72, obr. č. 17 byly pravděpodobně vyráběny ve sklařnách S. Reicha. Není ještě jasné, ve které ze sklařen S. Reicha bylo toto lisované sklo vyráběno: v Krásné nebo v Karolince? Toto lisované sklo vyniká svou mimořádnou kvalitou. Při výrobě byla používána kvalitní skloviná a také především velmi pečlivě zhotovené formy.

Některé ze sklářských výrobků, které pravděpodobně také vznikly, nebyly dosud nalezeny: existují výrobky s obrázkem císaře Františka Josefa I., jeho syna arcivévody Rudolfa (sebevražda 1889), následníka trůnu Františka Ferdinanda (zavražděn 1914), milované dcery Marie Valerie, ale žádné s portrétem císařovny Alžběty (zavražděna 1898).

Detail okraje talíře

Pamatěční talíř s rakouskou orlicí, okraj s oblouky a rozetami, nápis z granulovaných písmen: „KAISER JUBILAEUM 1848-1888“, vyrobeno k příležitosti 40. výročí vlády císaře Františka Josefa I., 1888, modré sklo, průměr 14,5 cm a 12 cm, sbírka Geiselberger a Billek, viz Sellner 1986, kat. č. 170, sbírka Löbmeijer, Vídeň, viz Waisetschläger 1985, str. 34, obr. 107, viz Adlerová 1972, kat. č. 70, bez obrázku, průměr 15 cm, S. Reich, Morava, Karolinka, 1888, sbírka (?) Moravské sklařny, n. p. Karolinka

Pamatěční talíř s portrétem arcivévody korunního prince Rudolfa v uniformě (sebevražda 30. 1. 1889), nápis z granulovaných písmen: „NA PAMATKU KORUNNÍHO PRINCE RUDOLFA“, okraj s oblouky a rozetami, průměr 15 cm, Karolinka / Reichovy sklařny, Morava, viz Adlerová 1972, kat. č. 72, obr. 17, S. Reich, Morava, okolo 1889, sbírka OVM Vsetín, inv. č. 11/69

Dosud nebyl nalezen talíř nebo sklenice s motivem císaře, který by byl vyroben z jiného než modrého nebo čirého skla. České, německé a maďarské nápisy na velkém množství talířů a sklenic jsou téměř vždy složeny ze dvou řad bodů. Mnohé jsou také ozdobeny na okrajích oblouky a rozetami.

Dalším zajímavým předmětem je miska na cukr z modrého skla s dekorem „meandru a rozet“ a vyobrazením královny Viktorie. Tato miska mohla být vyrobená firmou S. Reich nebo také firmou George Davidson & Co., Teams Glass Works, Gateshead-on-Tyne. Také v této anglické sklařně totiž byla vyráběna řada s timto vzorem, který byl v Anglii nazýván „Greek Key and Daisy“, není však známo, že by tato sklařna používala modrou sklovinou. Výrobky z čirého skla s timto vzorem mají vlysovanou značku lvů, která je znakem firmy George Davidson & Co a také Greener & Co. [Conway 2001, str. 93 a 107]. Dle katalogu Corning Museum of Glass z roku 1981 byly podobné výrobky vyrobeny ve sklařně Davidson v Anglii, a také ve sklař-

nách v Dánsku a v Čechách. [Spillman 1981, obr. 1410 a 1411; Larsen a kol., Dansk Glas, 1974, obr. 418; Glasvaerk Kastrup 1895, As-sietter č. 787]

Cukřenka s portrétem královny Viktorie (nar. 1819, vládla 1837-1901), rozety s 18 body a meandry ze řad dvou bodů, modré sklo, výška 33 cm, průměr 30 cm, viz Measell 2001, str. 28, výrobce neznámý, okolo roku 1900(?)

Cukřenka s portrétem královny Viktorie, detail, modré sklo, viz Measell 2001, str. 28

Nakonec jsem se rozhodl navštívit muzea, která byla uvedena v katalogu k výstavě České lisované sklo. Chtěl jsem zjistit, jestli se skutečně jedná o stejně sklenice, které byly i v mé sbírce. Díky přátelské pomoci pana inženýra RNDr. Jana V. Sajevry z Valašského Meziříčí (Krásna), který pracoval mnoho let ve sklárnách Osvětlovací sklo, Krásno, mi bylo umožněno navštívit muzeum ve Valašském Meziříčí, a to nejen jeho stálé expozice, ale také depozitáře, ve kterých je uloženo velké množství lisovaného skla. Otevřela se mi jedinečná možnost srovnání. Objevil jsem zde korbel s motivem čerta, krále atd., ale také talíře a poháry s motivem cisaře a s dekorom „meandry a rozety“ – všechny byly vyrobeny firmou Samuel Reich & Co.! Byly zde také všechny sbírkové předměty, které byly zobrazeny v katalogu „České lisované sklo“!

K mému velkému překvapení mi zde kurátorka sbírek Mgr. Kamila Králová ukázala také mnoho knih vzorů firmy S. Reich & Co. – pro sběratele opravdový poklad!

„Zlatý poklad“ v muzeu ve Valašském Meziříčí

Sběratelé lisovaného skla mají totiž jeden velký problém: existuje

jen malé množství informací o těchto laciných lisovaných sklářských výrobcích. Velmi často byly tyto dokumenty, důležité pro dnešní sběratelskou činnost, zničeny. Jedná se především o nejrůznější cenníky a knihy vzorů. Jako příklad můžeme uvést východofrancouzské sklářské hutě Vallérysthal a Portieux, obě se dostaly do potíží a byly zrušeny.

Památeční talíř arcivévoda / korunni prince Rudolf v uniformě, bez nápisu, okraj bez oblouků, granulování, rozety, sbírka Stopfer, průměr 12,7 cm, podobná není matováno, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1889, bez značky

Památeční pohár arcivévoda/korunni prince Rudolf v uniformě, granulovaný nápis „KRONPRINZ RUDOLF“, sbírka Stopfer a Geisalberger, modré lisované sklo, výška 7,7 cm, průměr 6,1 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1889, bez značky, srovn.: památeční talíř „ELJEN A HAZA“

Z knih vzorů slavného obchodu se sklem Launay, Hautin & Cie., Paříž, který prodával kolem roku 1850 lisované sklo skláren z Baccarat a St. Louis, se do dnešních dob dochovalo pouze deset dílů. Dospud byly nalezeny pouze dvě knihy vzorů sklárny Meisenthal z Lotrinska a čtyři knihy vzorů sklárny Fenne ze Sárska! Kolem roku 1990 byly zrušeny některé velké sklárny ve východním Německu, došlo tedy i k zničení celé řady důležitých dokumentů.

Je velmi obtížné najít dnes na internetu jednotlivé knihy vzorů. Dosud je možno nalézt pouze dva katalogy českých skláren Inwald a Rindskopf. Ze severočeské sklárny Josef Riedel nebyla dosud nalezena ani jedna kniha vzorů. Pokud

jsou objeveny a uchovány alespoň nějaké, ne-li všechny knihy vzorů tak, jako to je v případě sklárny S. Reicha ve Valašském Meziříčí, můžeme mluvit o opravdové senzací!

Památeční talíř se znakem Uher, vavřinové větičky a koruna, větičky jsou granulované, okraj s oblouky a rozetami, granulovaný nápis „ELJEN A HAZA (Al žije vlast), sbírka Stopfer, čiré sklo, průměr 12,6 cm, dno není matováno, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1890, bez značky

Dalším problémem je, že byly ztraceny značky, které v Německu od roku 1876 musely být přidělovány při registraci jednotlivých vzorů. Pouze z popisu jednotlivých sklenic není jasné, kterou sklenici máme na mysli. Jen některí podnikatelé z Čech a Rakouska, jako např. S. Reich & Co., přihlásili své vzory i v Německu. Většina to však neudělala. Také v Rakousku si mohli jednotliví podnikatelé nechat zaregistrovat své obchodní vzory, především za účelem jejich ochrany. Pro svou nepřesnost jsou však tyto zápisy pro dnešní sběratelskou praxi nepoužitelné.

Mnoho uznávaných vědců, kteří se zabývali historií sklářské výroby, např. Gustav E. Pazaurek, lisovaným sklem, které bylo od poloviny 19. století vyráběno v Belgii, Německu, Anglii, Francii a Rakousku – Uhersku, opovrhovalo. Dle jejich názoru byly tyto sklářské výrobky „lacné a špatné“, navíc konkurovaly českým sklářům, kteří vyráběli kvalitnější, ale zároveň dražší broušené sklo. Tento konkurenční tlak vedl také k rušení mnohých skláren, a tím i k zvyšování nezávislosti.

Přitom tito vědci přehlídlí, že technologie lisování byla vlastně počátkem industrializace sklářské výroby. Industrializace sklářské výroby samozřejmě zlikvidovala spoustu zkušených sklářských mistrů. Tento negativní jev industrializace se ale podobně promítal i do jiných odvětví, které prošly procesem industrializace. Sklářská výroba se však do té doby koncentrovala v manufakturách, které byly v období industrializace, jako způsob jakékoli výroby, značně zastaralé a neschopné konkurence.

Tito vědci také přehlídlí, že pokrok nezpůsobil pouze likvidaci mnoha tradičních sklářských hutí, ale také vznik nových technologií, které umožnily levnější produkci, takže si stále

více lidí mohlo koupit sklářské výrobky, které byly do té doby dostupné pouze bohatším vrstvám. Lisované sklo bylo považováno za „sklo chudých“, jak napsala dr. Adlerová roku 1972. Stále rostoucí odbytek sklářských výrobků nemohl být brzděn vzpomínáním na staré časy! Firmy, jako například ty, které založila a provozovala rodina Reichů na severní Moravě, navíc zaměstnávaly množství lidí v tomto kraji.

Problematikou industrializace sklářského průmyslu se v České republice zabývalo od roku 1972 jen několik málo vědců.

Památeční pohár se znakem Uher, vavřinové větičky a koruna, zadní strana, granulovaný nápis „ALDAS A MAGYARNAK“ (Požehnání Uhřům), sbírka Stopfer, čiré sklo, výška 10,7 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., okolo roku 1890, bez značky

Památeční pohár s rakouskou orlicí se znakem rakousko-uherské monarchie a korunou, rozety, přední strana, granulovaný nápis „KAISER - JUBILÁUM“, sbírka Stopfer, čiré sklo, výška 7,5 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., bez značky, 1888 nebo 1898

Je to politováním hodné, protože právě od období biedermeieru bylo vyhledáváno několik výrazných zlepšení. Jde především o nádherné barvy, např. Friedrich Eggermann a hrabě Georg von Buquoy. Adolf Meyer ve Vimperku vyrobil už roku 1840 první výrobek z lisovaného skla. Kolem roku 1880 zde byly vystavěny důležité sklárny a také obchody s lisova-

ným sklem, např. Josef Riedel, Heinrich Hoffmann a Henry G. Schlevogt v Jablonci nad Nisou, Josef Inwald v Teplicích v Čechách, Carl Stölzle v Jiříkově Údolí u Nových Hradů, Josef Schreiber v Rapotině u Šumperka a Samuel Reich v Krásné nad Bečvou. O historii a výrobcích těchto skláren, z nichž mnohé vyrábely dálé i po druhé světové válce, je dodnes známo velmi málo. Skláři, jejich pomocníci, inženýři a samotní majitelé těchto firem, kteří pracovali v těchto podnicích před rokem 1945, již většinou zemřeli a své zkušenosti a vzpomínky si s sebou vzali do hrobu. Nebyly nalezeny téměř žádné dokumenty a sklo, a tak hrozí, že důležitá část historie českého a moravského sklářství bude navždy ztracena.

Myslím si tedy, že nastal čas na zpracování historie sklářského průmyslu, ve které se proces industrializace projevil při výrobě tabulového skla, osvětlovacího skla, skla pro užití ve šperkařství, užitkovém skla, medicínském sklu atd. Od roku 1998 a předešlým pak od svého odchodu do důchodu jsem se zaměřil na získání maximálního množství informací o lisovaném skle - od času Mezopotámie a Egypta až do konce druhé světové války. Tyto informace nyní také dávám k dispozici jiným sběratelům a odborníkům. Výsledky mé práce jsou dokumentovány na internetu na adrese www.pressglass-korespondenz.de

Budu se velmi těšit na všechny kontakty se sběrateli, vědcí nebo pracovníky skláren, s jejichž pomocí bych chtěl dále zkoumat tuto velmi zanedbávanou oblast historie.

Chtěl bych přispět k tomu, aby došlo ke spolupráci mezi českými, německými, moravskými, rakouskými, slovenskými a maďarskými odborníky. Byl bych rád, kdyby došlo k výměně všechn nashromážděných dokumentů, které jsou ještě dnes k dispozici, aby mohla být výroba lisovaného skla co nejlépe zdokumentována.

Památeční talíř s rakouskou orlicí, okraj s oblouky a rozetami, nápis z granulovaných písmen: „JUBILAEUM CISARE PÁNA 1848 – 1888“, Sellner 1986, kat. č. 169, lisované čiré sklo, průměr 12 cm, výrobce neznámý, Rakousko-Čechy, sbírka Lobe-meyr, Videň

Památeční talíř císař František Josef I., granulovaný nápis „KAISER JUBILAEUM 1848 - 1888“, sibiřa Billék, čiré sklo, průměr 13,3 cm, dno matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1888, bez značky

Památeční talíř císař František Josef I., podobizna z mládí, letopočty 1848, 1888 v erbu, granulovaný nápis: „CISARSKÉ JUBILEUM“, sibiřa Becker, čiré sklo, průměr 13 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., 1888, bez značky

Památeční talíř císař František Josef I., podobizna z mládí, letopočty 1848, 1888, detail, sibiřa Billék, čiré sklo, průměr 13,5 cm, dno matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1888, bez značky

Památeční talíř císařovna Marie Terezie (vládla 1740 - 1780), granulovaný nápis „MARIA THERESIA“ (vyrobeno pravděpodobně roku 1880 ke 100. výročí úmrtí nebo na památku výročí čtyřicetiletého panování 1740 - 1780), sibiřa Billék, čiré sklo, průměr 13,2 cm, dno matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1880, bez značky

Památeční talíř císař František Josef I., pravděpodobně arcivévoda a korunní princ František Ferdinand, nápis „ANDENKEN a. d. 50-jähr. KAISER-JUBILÄUM“ a 1848, 1888. Korunní princ František Ferdinand se stal roku 1888 ve svých 35 letech oficiálním následníkem trůnu.), sibiřa Stopfer, čiré sklo, průměr 14,7 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., 1888, bez značky

Památeční talíř císař František Josef I., hladký nápis „REGIERUNGS - JUBILÄUM 1848-1888“, sibiřa Stopfer, čiré sklo, průměr 12,1 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., 1888, bez značky

Památeční talíř císař Josef II. (vlád 1765-1790), granulovaný nápis „KAISER JOSEF II.“

II.“ (Vyrobeno pravděpodobně roku 1880 ke 100. výročí začátku vlády Josefa II., který se stal po smrti své matky Marie Terezie roku 1780 panovníkem rakousko-uherské monarchie. Josef II. byl německým císařem od roku 1765 - 1790.), sibiřa Billék, čiré a modré sklo, průměr 13,3 cm, dno matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1880, bez značky

Památeční pohár císař Josef II., granulovaný nápis „KAISER JOSEF II.“, přední strana, modré sklo, výška 7,9 cm, průměr 6,1 cm, sibiřa Billék a Geisselberger, pravděpodobně S. Reich & Co., 1880, bez značky, viz Sellner 1986, kat. č. 175

Památeční talíř s rozetami a válečky, hladký nápis „MÁRIA VALÉRIA 1890 jul. 31 EMLEK“ (Marie Matylda Valerie Amalie, nazývaná Marie Valerie – mad. Mária Valéria – rakouská arcivévodkyně, narozena 22. 4. 1868, zemřela 6. 9. 1924, 1890 svatba), sibiřa Stopfer, čiré sklo, průměr 13 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1890, bez značky

Památeční talíř císař František Josef I., a císař Vilém II., letopočet 1914, 3 koruny symbolizující Rakousko-Uhersko, Německo, 2 orli, erb, vyroben k začátku války 1914, sibiřa Billék, čiré sklo, průměr 13,3 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1914, bez značky, srv. Sellner 1986, kat. č. 166, průměr 14,8 cm, dno matované

Památeční talíř císař František Josef I. a císař Vilém II., nápis „Wir wollen sein ein einig Volk von Brüdern / in keiner Not uns trennen und Gefahr“ a „1914, 1813“ v železném kříži. Vyroben k začátku války 1914 a na památku bitvy národů u Lipska 1813, na společnou porážku Napoleona, sbírka Bilek, čiré sklo, průměr 25,2 cm, dno matované, asi S. Reich & Co., 1914, bez značky, svr. Franke 1990, obr. 960.

Památeční pohár František Palacký, granulovaný nápis „PAMÁTKA STOLETÝCH NAROZENIN PALACKÉHO“, přední strana s portrétem, sbírka Geiselberger, čiré sklo, výška 8 cm, průměr 6,2 cm, pravděpodobně S. Reich & Co., 1898, bez značky.

Talíř s rozetami, perlami a liliemi (stejný dekor je použit u památečního talíře arcivévody Rudolfa), sbírka Stopfer a Geiselberger, průměr 12,8 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., kolem 1890, bez značky.

Památeční talíř Madona s rozpuštěnými vlasmi, okraj s oblouky a rozetami, granulovaný nápis „AVE MÁRIA“, sbírka Stopfer, čiré sklo, průměr 12,5 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1883 nebo 1893, svr. Spillman 1981, č. 1527, „Plate, Bohemia asi 1880-1890, průměr 13,5 cm, modré sklo s nápisem „SVATY JAN NEPOMUCKY...““

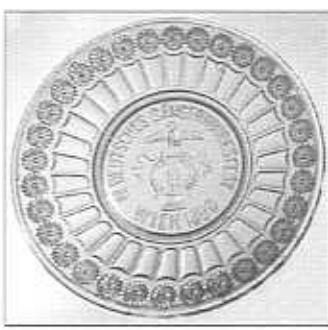
Talíř hlava anděla, okraj s oblouky a dubcovými listy, sbírka Stopfer, čiré sklo, průměr 16 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., kolem 1890, bez značky.

Památeční pohár František Palacký, zadní strana s nápisem

Talíř volavka v rákosí, okraj s oblouky a rozetami, sbírka Bilek, čiré sklo, průměr 12,6 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., kolem 1890, bez značky.

Památeční talíř s labutí a lyrou, nápisem „IV. DEUTSCHES SÄNGERBUNDES-FEST WIEN 1890“, rozetami a vlněcky, sbírka Becker, modré sklo, průměr 13,2 cm, dno matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1890, bez značky.

Památeční talíř Madona s rozpuštěnými vlasmi, okraj s oblouky a rozetami, granulovaný nápis „AVE MÁRIA“, sbírka Stopfer, čiré sklo, průměr 12,5 cm, dno není matované, pravděpodobně S. Reich & Co., 1883 nebo 1893, svr. Spillman 1981, č. 1527, „Plate, Bohemia asi 1880-1890, průměr 13,5 cm, modré sklo s nápisem „SVATY JAN NEPOMUCKY...““

Památeční talíř a pohár s granulovaným nápisem „ZEMSKA JUBILEJNÍ VÝSTAVA V R. 1891 V PRAZE“, výstavní pavilon, 1791 - 1891, výška 8 cm, průměr 13 cm, Adlerová 1972, kal. č. 75, obr. 18, „Pravděpodobně sklárna Inwald, Praha - Zlíchov, 1891“, sbírka UPM Praha, inv. č. 21.794 ab.

Památeční talíř s granulovaným nápisem „ZEMSKA JUBILEJNÍ VÝSTAVA V R. 1891 V PRAZE“, vyobrazením výstavního pavilonu a nápisem „1791 - 1891“, zoubkováný okraj, sbírka Stopfer, čiré sklo, průměr 12,7 cm, dno matované, viz Sellner 1995, str. 140, obr. 184, sbírka Muzea skla v Pasevce, pravděpodobně S. Reich & Co., 1891, bez značky, viz Adlerová 1972, kat. č. 75, obr. č. 16, „Pravděpodobně sklárna Inwald, Praha - Zlíchov, 1891“.

Talíř, plochý, zoubkováný okraj, nápis z granulovaných písmen „UMĚLECKÁ A VALAŠSKÁ NARODOPISNÁ VÝSTAVA NA VSETÍNĚ - 1892“, lipové listy, průměr 15 cm, Adlerová 1972, kal. č. 73, bez obrázku, sbírky OVM Vsetín, pl. č. 11/69 a muzeum Valašské Meziříčí (zde vystaven), S. Reich & Co., 1892, Morava, Karolinka.

(Autor tohoto příspěvku pracoval před odchodem do důchodu jako architekt ve státním stavebním úřadě při univerzitě v Mnichově.)

LITERATURA

- Adlerová 1972 Adlerová, Alena a Šindelář, Dušan, České iliosané sklo [Bohmische Pressglas], Oblastní galerie výtvarného umění v Gottwaldově, Gottwaldov 1972
- Conway 2001 Conway, Margaret & Kevin, Household Glassware in Australia, A Visual Reference & Price Guide, Jamestown, Australia, 2001
- Franke 1990 Franke, Manfred, Pressglas im östl. Frankreich, im deutsch-französ. Grenzraum und im Rheingebiet, Dissertation TU Berlin, masch. geschr., Berlin 1990
- Larsen 1974 Larsen, Alfred, Riismüller, Peter u. Schüller, Mogens, Dansk Glas 1825-1925, Ny & Nordisk Forlag A. Busck, København 1974/1979
- Measell 2001 Measell, James S., Please, don't pass the Sugar Basin!, Glass Collector's Digest XIV-5, 2001, S. 26 ff.
- Sellner 1986 Sellner, Christiane, Glas in der Vervielfältigung, Ausstellungs-Katalog Bergbau- und Industriemuseum Ostbayern, Amberg-Thauern 1986
- Sellner 1995 Sellner, Christiane, Gepresstes Glas in Höltl, Das Böhmisches Glas 1700-1950, Band 3, S. 137 ff., Passau/Titting 1995
- Spillman 1981 Spillman, Jane Shadel, American and European Pressed Glass in the Corning Museum of Glass, Bestands-Katalog, Corning/New York 1981